

Motion till riksdagen

1988/89:Jo723

av Kristina Svensson m.fl. (s)

Skyddet av allemansrätten

Naturvårdslagens första paragraf lyder: "Naturen utgör en nationell tillgång som skall skyddas och vårdas. Den är tillgänglig för alla genom allemansrätten. Envar skall visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med naturen."

Allemansrätten har vi sedan slutet av 1880-talet. Förändringarna sedan dess är förvånansvärt små. Kvar finns förbudet att plocka ollon och nötter trots att produkterna nu förlorat sin ekonomiska betydelse. Kvar finns också rätten att plocka bär och svamp liksom rätten att gå över annans mark. Allemansrätten innefattar också viss rätt att utnyttja annans vattenområde för båtfärder, bad och vattenhämtning.

För att slå vakt om allmänhetens tillträde till stränderna har strandlagen tillkommit. Den utgör ett skydd mot privatisering av själva strandkanten. Skyddet som gäller 100 meter upp på land och 100 meter ut i vattnet kan utvidgas till 300 meter. För att slå bättre vakt om allmänhetens tillgång till stränderna krävs en skärpning av lagen med färre dispensmöjligheter.

En ny rättighet (1 maj 1985) är det fria fisket på ostkusten samt i sjöarna Vänern, Vättern, Mälaren, Hjälmaren och Storsjön. Lagen gäller fiske med handredskap.

Information och utbildning om innebörden av allemansrätten, dess rättigheter och skyldigheter, måste förbättras. I detta sammanhang måste invandrades och flyktingars behov av kunskap särskilt beaktas.

Höjt välstånd, längre fritid och ökad bilism har ökat våra möjligheter att utnyttja allemansrätten. Intresset för natur- och friluftsliv har också ökat anspråken.

När alltfler människor vistas i naturen ökar markslitage. Även djuren kan störas av människans närvaro. Särskilt märkbart är detta i områden med stora turistinvationer. Vissa vandringsleder, både i inlandet och i fjällen, spångar för att fotvandrare inte skall slita ut marken. På många ställen har satsningen på kanotuthyrning inneburit kraftigt slitage på rast- och övernattningsplatser. Nedskräpning är också ett problem. Till detta kommer krympande arealer för friluftslivet, i takt med att privatisering och bebyggelse av mark fortgår.

Ett kommersiellt utnyttjande av allemansrätten kan på sikt innebära problem. I dag kan uthyrare av kanoter, rodd- och motorbåtar samt arrangörer av kanotsafari, fiskesafari, flottningsäventyr eller fjällturer gratis använda sig av allemansrätten. Det kommersiella utnyttjandet av allemansrätten måste förknippas med större skyldigheter för att hindra att naturen slits ut. Någon form av etableringskontroll bör därför införas för företag som

använder naturen och exempelvis anordnar kanotturer och vandringar och därmed orsakar markslitage av stor omfattning. Med en etableringskontroll kan samhället styra turistströmmen mot mindre känsliga områden eller begränsa företagets verksamhet.

En etableringskontroll bör innefatta krav på information om allemansrätten. Dessutom bör speciella krav kunna fogas till verksamheten som exempelvis utläggandet av spänger, underhåll och skötsel av toaletter eller någon form av naturvård. Utnyttjandet av allemansrätten för kommersiella syften bör utredas.

I en utredning bör de långsiktiga farorna av markslitage beaktas och möjligheterna till styråtgärder enligt ovan undersökas.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om skärpning av strandlagen med färre dispensmöjligheter,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om invandrarnas behov av information om allemansrätten,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en utredning om utnyttjandet av allemansrätten.

Stockholm den 18 januari 1989

Kristina Svensson (s)

Ingegerd Sahlström (s)

Maud Björnemalm (s)

Lisbet Calner (s)

Mot. 1988/89
Jo723

